

Eesti Kohtunike Ühing

Riigikogu sotsiaalkomisjon
sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee

Meie 25.06.2014

Töövõimetoetuse seaduse eelnõust (678 SE)

Austatud sotsiaalkomisjoni liikmed!

Riigikogu menetluses on Vabariigi Valitsuse poolt 02.06.2014 algatatud töövõimetoetuse seaduse eelnõu (678 SE), mille juhtivkomisjoniks on määratud sotsiaalkomisjon. Eelnõu läbis 18.06.2014 täiskogus esimese lugemise ja selle suhtes muudatusettepanekute tegemise tähtajaks määrati 11.08.2014.

Töövõimetoetuse seaduse eelnõuga on kavandatud mitmeid olulisi muudatusi ka kohtute seaduses, mille suhtes ei ole kohtunikkonnal olnud seni võimalust arvamust avaldada. Riigikohus on 07.02.2014 kirjaga nr 6-6/14-2 esitanud eelnõu ettevalmistajatele küll mõningad omapoolsed märkused, kuid eelnõu on pärast seda mitmes kohtusüsteemi jaoks olulises aspektis muudetud.

Eesti Kohtunike Ühing peab täiendavalt vajalikuks juhtida teie tähelepanu järgnevale.

1. Eelnõu § 39 punktiga 1 muudetakse **kohtute seaduse (KS) § 83** selliselt, et hüvitise maksmine kohtuniku hukkamise või tema töövõime kaotuse korral toimuks edaspidi üksnes juhul, kui kohtunik sureb või tema töövõime väheneb „*kohtuniku ametiülesannete täitmisel*“. Praegu kehtiva KS § 83 sellist kitsendust ette ei näe. Eelnõu seletuskirja kohaselt olevat sisuliselt tegemist pelgalt regulatsiooni ühtlustamisega samas eelnõus ettenähtud avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 49 uue sõnastusega. Samas näevad eelnõu § 29 punktis 1 formuleeritud ATS § 49 lõiked 1, 2, 6 ja 7 sarnaselt ATS § 49 lõigete 1 ja 5 hetkel kehtiva sõnastusega ette, et hüvitist makstakse, kui ametnik hukkub või sureb või tema töövõime väheneb „*seoses teenistusülesannete täitmisega*“.

Märgime, et kuivõrd KS §-s 83 kasutatud mõiste „*ametiülesannete täitmisel*“ on oluliselt kitsama ulatusega kui ATS §-s 49 sisalduv „*seoses teenistusülesannete täitmisega*“ ning kehtivas õiguses selline vahetegu puudub (ja selleks puudub ka igasugune ratsionaalne põhjus), siis on eelnõus ilma põhjendusteta kitsendatud hüvitise maksmise aluseid seoses kohtuniku surma või töövõime kaotusega, võrreldes teiste isikutega, kelle suhtes kohaldatakse ATS §-s 49 sätestatud ilma piiranguteta. Viidatud ebavõrdseks kohtlemiseks ei ole mingit alust. Seda enam, et kohtuniku ametiülesannete iseloomu ja tähendust arvestades (s.o sageli isikute õigusi, vabadusi ja kohustusi oluliselt kujundavate vaidluste lõplik lahendamine) võib just kohtunike suhtes esineda näiteks kuritegelikke ründeid ka väljaspool kohtuniku ametiülesannete täitmist, kuid ilmselgelt nendega seoses.

Arvestades eeltoodut ja eelnõus kavandatud ATS § 49 sõnastust, teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 39 punktis 1 muudetava KS § 83 tekst järgmiselt:

„Kui kohtunik hukkub või sureb või kohtuniku töövõime väheneb seoses kohtuniku ametiülesannete täitmisega, maksab riik hüvitist avaliku teenistuse seaduse § 49 alusel ja korras.“

2. Eelnõu § 39 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks KS § 113 lõige 1, mille kohaselt juhul, kui isik kaotab püsiva töövõime rahvakohtuniku kohustuste täitmise tõttu tema suhtes toimepandud kuritegeliku ründe tagajärjel, suurendatakse tema riiklikku töövõimetuspensiooni 100%-lise töövõime kaotuse korral 20%, 80 või 90%-lise töövõime kaotuse korral 15% ja 40–70%-lise töövõime kaotuse korral 10%. KS § 113 lõike 1 kehtetuks tunnistamisega seoses kavandatakse eelnõu § 39 punktiga 13 lisada rakendussättena KS § 138¹¹.

Eelnõu seletuskirja kohaselt on muudatuse põhjuseks see, et 01.07.2015 hakkab kehtima töövõimetoetuse seadus, mille kohaselt ei maksta vähenenud töövõimega isikutele enam töövõimetuspensiooni, vaid töövõimetoetust. Töövõimetoetuse suurus ei sõltu isiku varasemast sissetulekust, staažist ega töövõime kaotuse protsendist, vaid ainult sellest, kas isikul on tuvastatud osaline või puuduv töövõime. Muudatuse tulemusena ei ole rahvakohtunikul, kelle töövõime vähenemine rahvakohtuniku kohustuste täitmise tõttu on tuvastatud pärast 01.07.2015 enam õigust rahvakohtuniku töövõimetuspensiooni suurendusele, samuti ei suurendata tema töövõimetoetust.

Arvestades seda, et rahvakohtunikud arutavad maakohtus esimese astme kuritegude kriminaalasju ja neil on kohtulikult arutamisel kõik kohtuniku õigused (kriminaalmenetluse seadustiku § 18 lõige 1; KS § 102 lõige 2), on meie hinnangul põhjendamatu jätta rahvakohtunikud ilma neile senise KS § 113 lõikega 1 ettenähtud tagatisest võimaliku kuritegeliku ründe puhuks. Kaaluda tuleks üldreeglist suurema töövõimetoetuse maksmist isikule, kes kaotab püsiva töövõime rahvakohtuniku kohustuste täitmise tõttu tema suhtes toimepandud kuritegeliku ründe tagajärjel. Eelnõu seletuskiri ei sisalda ainsatki põhjendust rahvakohtunikele ettenähtud tagatiste vähendamiseks. Regulatsiooni ärakaotamise iseseisvaks argumendiks ei saa olla seletuskirjas märgitu, et 2013. a novembri seisuga ühtegi rahvakohtuniku töövõimetuspensiooni saajat ei olnud.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Virgo Saarmets
Esimees